

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розглянуто основні принципи забезпечення безпеки праці на сучасному підприємстві. Визначено значення створення безпечних і здорових умов праці в умовах розвитку технологій та ускладнення виробничих процесів. Охарактеризовано ключові принципи охорони праці: пріоритет життя і здоров'я працівників, системність, превентивність, відповідальність учасників виробничого процесу та безперервне вдосконалення системи управління охороною праці. Наголошено на важливості інтеграції безпеки праці в систему управління підприємством.

Ключові слова: безпека праці, охорона праці, виробничі ризики, система управління охороною праці, безпечні умови праці, підприємство.

Abstract

The paper examines the basic principles of ensuring occupational safety at a modern enterprise. The importance of creating safe and healthy working conditions in the context of technological development and the complication of production processes is determined. The key principles of occupational safety are characterized: the priority of the life and health of employees, systematicity, prevention, responsibility of participants in the production process and continuous improvement of the occupational safety management system. The importance of integrating occupational safety into the enterprise management system is emphasized.

Keywords: occupational safety, production risks, occupational safety management system, safe working conditions, enterprise.

Забезпечення безпеки праці на сучасних підприємствах є вирішальним компонентом ефективного функціонування виробничих систем та ключовою сферою для роботодавців у виконанні їхніх соціальних обов'язків. У сучасному економічному контексті, з постійною появою нових технологій, все більш автоматизованими виробничими процесами та постійно зростаючою складністю обладнання, створення безпечного та здорового робочого середовища має першочергове значення. Охорона праці є не лише законодавчою вимогою, а й ключовим фактором підвищення продуктивності праці, захисту потенціалу робочої сили та забезпечення сталого розвитку підприємств [1].

Одним із фундаментальних принципів забезпечення безпеки праці є пріоритетність здоров'я та благополуччя працівників над результатами виробничої діяльності [2]. Згідно з цим принципом, усі управлінські рішення, пов'язані з організацією виробничих процесів, повинні бути спрямовані на мінімізацію ризиків для працівників. Це включає впровадження технологій безпеки, оновлення обладнання та дотримання встановлених норм і стандартів у сфері охорони праці. Застосування такого підходу сприяє створенню безпечних умов праці та запобіганню травматизму на виробництві та професійним захворюванням.

Ключовим принципом у впровадженні заходів з охорони праці є системність. Система забезпечення безпеки праці на підприємстві повинна охоплювати організаційні, технічні, правові, охоронні та соціально-економічні аспекти. Цей комплексний підхід передбачає функціонування системи управління охороною праці, яка включає планування, організацію, контроль та постійне вдосконалення заходів безпеки. Системність допомагає координувати дії різних відділів підприємства, оперативно виявляти потенційні небезпеки та ефективно реагувати на виробничі ризики [3].

Суттєвим принципом є превентивність, що передбачає спрямованість діяльності підприємства на запобігання небезпечним ситуаціям ще на етапі проєктування та організації виробництва. Реалізація цього принципу здійснюється шляхом проведення оцінювання професійних ризиків, ідентифікації небезпечних і

шкідливих виробничих факторів, а також впровадження технічних і організаційних заходів щодо їх усунення або мінімізації [4]. Запобіжний характер заходів дозволяє значно знизити ймовірність виникнення аварій, нещасних випадків та інших негативних наслідків виробничої діяльності.

Важливу роль у системі забезпечення безпеки праці відіграє принцип відповідальності та участі всіх суб'єктів виробничого процесу. Ефективність функціонування системи охорони праці значною мірою залежить від активної взаємодії керівництва підприємства та працівників. Керівництво несе відповідальність за створення належних умов праці, забезпечення працівників засобами індивідуального та колективного захисту, організацію навчання та проведення інструктажів з питань безпеки праці. У свою чергу, працівники повинні дотримуватися вимог нормативно-правових актів, правил техніки безпеки та технологічних інструкцій, що регламентують виконання виробничих операцій [5].

Не менш важливим є принцип безперервного удосконалення системи управління охороною праці. У сучасних умовах швидкого розвитку технологій підприємства повинні постійно адаптувати механізми забезпечення безпеки праці до нових виробничих умов. Це передбачає регулярний аналіз стану охорони праці, впровадження сучасних методів управління ризиками, удосконалення нормативної бази підприємства та підвищення рівня професійної підготовки працівників [6]. Важливим елементом такого процесу є проведення навчання, підвищення кваліфікації персоналу та формування культури безпечної праці.

Крім того, інтеграція охорони праці в загальну систему корпоративного управління має вирішальне значення. Охорону праці слід розглядати як невід'ємну частину корпоративного стратегічного управління, тісно пов'язану з кадровою, економічною та виробничою політикою компанії. У цьому контексті особливо важливий взаємозв'язок між охороною праці та безпекою працівників, оскільки хороші умови праці допомагають покращити мотивацію працівників, зменшити плинність кадрів та створити стабільний робочий колектив [7].

Висновки

Отже, забезпечення безпеки праці на сучасних підприємствах є вирішальною передумовою для ефективного виробництва та підтримки трудового потенціалу працівників. Впровадження основних принципів безпеки праці, особливо пріоритетність охорони здоров'я та безпеки працівників та акцент на систематичних і профілактичних заходах, допомагає створити безпечне робоче середовище та зменшити виробничі ризики. Відповідальність керівництва та працівників за дотримання встановлених вимог безпеки також є першочерговою, забезпечуючи ефективне функціонування системи управління охороною праці.

Таким чином, очевидно, що комплексне впровадження організаційних, технічних та управлінських заходів у сфері безпеки праці може запобігти нещасним випадкам на виробництві, підвищити ефективність підприємства та створити стабільне та безпечне виробниче середовище. Безперервне вдосконалення системи охорони праці та її інтеграція в загальну систему управління підприємством є необхідною умовою сталого розвитку організації в сучасних економічних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Березуцький В. В., Васьковець Л. А., Вершиніна Н. П. та ін. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / за ред. проф. В. В. Березуцького. – Харків : Факт, 2005. – 384 с.
2. Герасименко О. М. Кадрова безпека в системі економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності // Кадрова безпека суб'єктів господарської діяльності: менеджмент інсайдерів : монографія / за ред. В. С. Сідака, І. П. Мігуса. – Черкаси, 2012. – С. 17–37.
3. Гогіташвілі Г. Г. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: навч. посібник / Г. Г. Гогіташвілі. – Київ : Знання, 2007. – 320 с.
4. Бабічев В. В., Сорокін Г. Ф. Охорона праці та технічна безпека. – Київ, 2012. – 224 с.
5. Яременко О. Ф. Кадрова безпека підприємства: концептуальні основи забезпечення // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 2 (1). – С. 29–32.
6. Геврик Є. О. Охорона праці. – Київ : Ельга, 2012. – 280 с.
7. Мігус І. П. Створення системи управління кадровою безпекою на підприємстві // Вчені записки університету «КРОК». Серія: Економіка. – 2018. – № 4. – С. 213–221.

Бортнюк Віталіна Петрівна – студентка групи ІЛ-23б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця; e-mail: vitalinapetrivna@gmail.com.

Віштак Інна Вікторівна – канд. техн. наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: vishtakiv@vntu.edu.ua.

Bortniuk Vitalina P. – student, Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vitalinapetrivna@gmail.com.

Vishtak Inna. V. – Candidate of Engineering Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department Safety of Life and Pedagogical Safety, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: vishtakiv@vntu.edu.ua.